

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

Кафедра фінансів

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри фінансів
 Георгій РОГОВ
« 18 » червня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

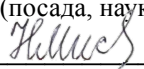
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: **«ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»**

Виконала студентка групи 4441

 Палій Д.В.
(підпис) (П.І.Б.)

Керівник роботи

Доцент кафедри фінансів, к.е.н.
(посада, науковий ступень, вчене звання)
 Приходько Н.В.
(підпис) (П.І.Б.)

Миколаїв -2025 р.

АНОТАЦІЯ

В кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні засади оцінки кредитоспроможності підприємства. Було проведено аналіз фінансового стану підприємства ТОВ СП «НІБУЛОН» за 2022-2024 роки та здійснено оцінювання рівня його кредитоспроможності відповідно до методики Національного банку України. На підставі проведеного аналізу сформульовано практичні рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості та кредитоспроможності підприємства.

ANNOTATION

The qualification work explores the theoretical foundations of enterprise creditworthiness assessment. A comprehensive analysis of the financial condition of NIBULON LLC for the period 2022–2024 was conducted, and the level of its creditworthiness was evaluated in accordance with the methodology of the National Bank of Ukraine. Based on the results of the analysis, practical recommendations were developed to enhance the company's financial stability and improve its creditworthiness.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	9
1.1. Сутність поняття кредитоспроможності підприємства	9
1.2. Методи та підходи до оцінки кредитоспроможності	15
1.3. Методика Національного Банку України оцінки кредитоспроможності підприємства	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ СП «НІБУЛОН»)	25
2.1. Загальна характеристика підприємства	25
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства	28
2.3. Оцінка кредитоспроможності підприємства за методикою НБУ	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ СП «НІБУЛОН»	47
3.1. Рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємства	47
3.2. Розробка стратегії зменшення кредитних ризиків та підвищення кредитоспроможності	54
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження теоретичних і практичних аспектів оцінки кредитоспроможності підприємства можемо зробити наступні висновки:

1. Поняття кредитоспроможності підприємства розглядається з різних підходів, але в основі більшості визначень лежить здатність компанії вчасно погасити зобов'язання перед банком відповідно до умов кредитного договору. Це поняття охоплює не лише фінансові показники, а й репутацію, якість управління, наявність забезпечення тощо.

1. На рівень кредитоспроможності впливають як внутрішні чинники (ліквідність, рентабельність, структура капіталу), так і зовнішні обставини — економічна ситуація в країні, рівень інфляції, валютні ризики, галузеві проблеми. Саме сукупність цих факторів формує загальну картину платоспроможності компанії в очах банків.

2. Існує кілька підходів до оцінки кредитоспроможності: коефіцієнтний, рейтинговий та моделювання ризиків. У вітчизняній практиці найчастіше використовують коефіцієнтний аналіз і рейтингову систему. У міжнародній практиці застосовуються більш комплексні методики, зокрема CAMELS, 6Cs, PRISM та інші.

3. Оцінювання кредитоспроможності підприємств в Україні здійснюється відповідно до Положення НБУ № 351, згідно з яким позичальники-юридичні особи класифікуються за 10 кредитними класами. Оцінка включає фінансові коефіцієнти, а також інші якісні критерії, зокрема ділову репутацію та якість забезпечення.

4. Банки використовують власні методики аналізу, які базуються на вивченні фінансової звітності та розрахунках основних коефіцієнтів: ліквідності, покриття, оборотності тощо. Окрему увагу приділяється наявності застави та історії взаємодії клієнта з фінансовими установами.

5. У результаті аналізу фінансового стану і кредитоспроможності ТОВ СП «НІБУЛОН» у 2022-2024 роках можемо зробити наступні висновки:

5.1. Аналіз активів засвідчив зменшення загального обсягу активів підприємства підприємства за 2022–2024 роки на 5,95%, що свідчить про скорочення діяльності підприємства та зниження його виробничих можливостей.

5.2. Зменшення вартості активів відбулося в результаті скорочення як необоротних, так і оборотних активів. Вартість оборотних активів зменшилася на 10,87%, а необоротних активів — на 4,36%.

5.3. Вартість запасів зменшилася на 20,39%, що свідчить про зменшення обсягів господарської діяльності підприємства та ймовірне скорочення обсягів реалізації продукції.

5.4. Зменшення пасивів балансу підприємства за 2023–2024 роки на 5,95% відбулося в результаті значного скорочення власного капіталу. Зокрема, вартість власного капіталу зменшилася на 80,19%, що може свідчити про збиткову діяльність підприємства. Натомість вартість позикового капіталу збільшилася на 6,05%, що підтверджує зростаючу залежність компанії від залучених коштів.

5.5. Протягом звітного періоду збільшилися непокриті збитки підприємства з 5 158 332 тис. грн на кінець 2022 року до 7 587 477 тис. грн на кінець 2024 року. Це пов'язано зі збитковою діяльністю.

5.6. Довгострокові зобов'язання за 2022–2024 роки збільшилися на 24,98%, що зумовлено зростанням потреби в залученні зовнішнього фінансування на тлі зниження прибутковості та нестачі обігових коштів. Їхня питома вага в загальній вартості капіталу підприємства становила 8,06% на кінець 2022 року та 10,49% на кінець 2024 року.

5.7. Оцінка фінансової стійкості ТОВ СП «НІБУЛОН» за абсолютними показниками показала, що підприємство має кризовий фінансовий стан. Підприємство є повністю залежним від зовнішніх джерел фінансування та не забезпечене стабільними джерелами фінансування запасів.

5.8. Оцінка фінансової стійкості за відносними показниками підтвердила низький рівень фінансової стійкості. Усі ключові коефіцієнти — автономії, фінансування, забезпеченості власними оборотними коштами, фінансової залежності, маневреності власного капіталу, довгострокового залучення позикових коштів — не відповідають нормативам, що свідчить про погіршення структури капіталу і підтверджує кризовий фінансовий стан підприємства, визначений за абсолютними показниками.

5.9. Аналіз ліквідності балансу ТОВ СП «НІБУЛОН» за 2022–2024 роки показав, що баланс підприємства не є ліквідним. Це свідчить про перевищення неліквідних активів над короткостроковими зобов'язаннями, що знижує здатність підприємства швидко реагувати на фінансові виклики.

5.10. Оцінка відносних показників ліквідності і платоспроможності ТОВ СП «НІБУЛОН» показала, що всі коефіцієнти ліквідності є нижчими за нормативні значення, отже, підприємство є неплатоспроможним. У нього відсутній власний оборотний капітал, що унеможливорює своєчасне виконання зобов'язань перед контрагентами.

5.11. Оцінка кредитоспроможності ТОВ СП «НІБУЛОН» за методикою НБУ шляхом розрахунку інтегрального показника кредитоспроможності показала різке погіршення фінансового стану підприємства. На кінець 2024 року підприємство відповідає 7 класу боржника, тобто класифікується як високоризикове для кредиторів, таких як банки, хоча протягом 2022-2023 років відповідало 6 класу.

6. Для підвищення кредитоспроможності ТОВ СП «НІБУЛОН» було запропоновано реалізувати наступні стратегічні кроки:

- активно використовувати міжнародну допомогу та розвивати нові логістичні напрями, щоб стабілізувати фінансовий стан і залучити додаткові ресурси в умовах політичних і економічних викликів, які виявлені у PEST-аналізі;

- взяти до уваги результати SWOT-аналізу, який показав, що підприємство перебуває у складному фінансовому становищі через

«скорочення активів і запасів», «зниження власного капіталу» та «зростання боргового навантаження», проте має сильні сторони — досвід, логістичну інфраструктуру та співпрацю з міжнародними партнерами;

- здійснити фінансову стабілізацію та зміцнення структури капіталу через реінвестування прибутку з альтернативних напрямків і залучення міжнародної підтримки;

- оптимізувати витрати та підвищити операційну ефективність шляхом скорочення непродуктивних витрат і покращення управління запасами та фінансовими потоками;

- посилити фінансову прозорість і довіру кредиторів, забезпечивши відкритість звітності та налагодивши ефективну комунікацію з інвесторами для покращення умов фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С.В., Калашнікова Ю.М. Оцінка фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення. *Таврійський науковий вісник. Економіка*. Дніпро: 2020. Вип. 4. С. 155-160. URL: <http://tnveconom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/118/116>
2. Про затвердження Змін до Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : Постанова Нац. банку України від 19.03.2003 № 119 : станом на 31 груд. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0256-03#Text>
3. Овчелупова О.М. Оцінка кредитоспроможності позичальників комерційного банку: напрямки підвищення якості інформаційно-аналітичного забезпечення. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2020. № 3 (13). <https://doi.org/10.30837/ITSSI.2020.13.106>
4. Čaplinska A., Tvaronavičienė M. Creditworthiness place in Credit Theory and methods of its evaluation. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2020. № 7(3). P. 2542-2555. [https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.3\(72\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.3(72))
5. Виговський В. Г. Розвиток аналітичного забезпечення оцінки кредитоспроможності суб'єктів господарювання: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Житомирський державний технологічний університет. Житомир, 2017. 21 с. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7018/Vygovskiy.pdf>
6. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ СЛОВНИК – ДОВІДНИК / О. Томілін та ін. Полтава : Полтав. держ. аграр. ун-т, 2023. 108 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9ce549db-2874-4179-808c-53cf3f74f4d3/content>
7. Погрішук Г. Б., Волощук Р. Є. Кредитоспроможність позичальника: зміст і критерії оцінки. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. Вип. 17. Т. 1. <https://doi.org/10.15330/apred.1.17.190-204>

8. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Дата оновлення: 28 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

9. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Дата оновлення: 9 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

10. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. Дата оновлення: 10 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

11. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02.2021 № 1201-IX : Дата оновлення: 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>

12. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: постанова Правління НБУ від 30.06.2016 р. №351. Дата оновлення: 25.02.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (дата звернення: 30.04.2025).

13. Балановська Т.І., Гоголя О.П. Вплив чинників на формування підприємницького середовища у сільській місцевості України. Економіка та управління підприємствами. 2019. № 14. С. 237–247. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-14-2018.pdf#page=237>

14. Науменко Н. Ю., Писарькова В. Р., Овчаренко О. В. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021. № 75. С. 143–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2021_75_2

15. Банківська система: навчальний посібник / Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/Blashchuk_Petyk_13_end.pdf

16. Дудар А. А. Аналіз та оптимізація структури капіталу з метою підвищення рівня фінансової стійкості підприємства / А. А. Дудар, О. М. Вакульчик // Молодий вчений. – 2018. – № 1 (53). – С. 878-882. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1%282%29__75
17. Кіреєва А. І. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності підприємств в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Економічні науки. 2020. Вип. 38. С. 123–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvKhdu_en_2020_38_28
18. Козак О.О., Дворецький Д. Ю. Сутність кредитоспроможності позичальника та організаційні засади її аналізу. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/109.pdf 14
19. Бондаренко А.Ф., Моїсеєнко М.А., Гордієнко В.П., Дутченко О.О. Оцінка кредитоспроможності позичальника комерційного банку. *Вісник СумДУ*. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 93-100. URL: <https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/uk/4-2019-12>
20. How to Evaluate the Creditworthiness of a Customer. *Allianz Trade Corporate*. URL: https://www.allianz-trade.com/en_global/news-insights/business-tips-and-trade-advice/hub/determining-customer-creditworthiness.html
21. Виговський В. Г. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності суб'єктів господарювання комерційними банками. *Облік і фінанси АПК: освітній портал*. 2023. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/metodichni-pidhodi-do-ocinki-kreditospromozhnosti-sub-ektiv-gospodaryuvannya-komerciynimi-bankami.html>
22. Moody's Investors Service. *Credit risk insights*. URL : <https://www.moodys.com/>
23. Santos K. Capital markets and funding. *The Association of Corporate Treasurers*. URL: <https://www.treasurers.org/ACTmedia/ITCCMFcorpcreditguide.pdf>
24. S&P Global. URL : <https://www.spglobal.com/ratings/en/>
25. What Are the 5 C's of Credit? | Capital One. *Capital One*. URL: <https://www.capitalone.com/learn-grow/money-management/five-cs-of-credit/>

26. Quantifying The 5Cs: Credit Analysis Ratios That Matter. URL : <https://www.beverlyma.gov/DocumentCenter/View/368/Quantifying-the-5-Cs-PDF>
27. Кредитний реєстр Національного банку України. *Національний Банк України*. URL: <https://cr.bank.gov.ua/>
28. Prism Factor-Based Capital Model — Model Definition Document. *FitchRatings*. 2022. URL : <https://www.fitchratings.com/research/insurance/prism-factor-based-capital-model-model-definition-document-02-08-2022>
29. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) : Список Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. Дата оновлення: 12 берез. 2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 04.05.2025).
30. Угода про позику (Проект удосконалення системи соціальної допомоги) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_053#Text (дата звернення: 03.05.2025).
31. Частка непрацюючих кредитів у банках за 2024 рік скоротилася до 30%. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-2024-r-ik-skorotilasya-do-30> (дата звернення: 03.05.2025).
32. Бухтіарова А.Г., Гавриш Ю.С. Порівняння методик оцінки рівня кредитоспроможності підприємства. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. Суми: СумДУ, 2019. С. 22–24. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/77629/1/Bukhtiarova_creditworthiness_enterprise.pdf
33. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану. *Національний Інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-17> (дата звернення: 03.05.2025).
34. Ukraine's Financial Sector Regulation Is Now Much Closer to EU Standards. National Bank of Ukraine. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/regulyuvannya-finansovogo-sektoru-ukrayini-znachno-nablizilosya-do-yevropeyskih-standartiv> (date of access: 03.05.2025).

35. У 2025 році починають діяти оновлені підходи до визначення та розкриття інформації про рівень непрацюючих кредитів. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/u-2025-rotsi-pochinayut-diyati-onovleni-pidhodi-do-viznachennya-ta-rozkrittya-informatsiyi-pro-riven-nepratsyuyuchih-kreditiv> (дата звернення: 05.05.2025).
36. NIBULON — 31 years serving Ukraine. *НІБУЛОН*. URL: <https://old-version.nibulon.com/>.
37. Агровиробництво — Нібулон. *Нібулон*. URL: <https://www.nibulon.com/napriamy-diialnosti/ahrovyrobnnytstvo/>.
38. Фінансова діяльність. *НІБУЛОН*. URL: <https://old-version.nibulon.com/data/investiciina-diyalnist/dlya-investoriv/fiansova-diyalnist.html>.
39. Екологічна політика. *НІБУЛОН*. URL: <https://old-version.nibulon.com/data/investiciina-diyalnist/dlya-investoriv/ekologichna-politika.html>.
40. Промислова безпека і охорона здоров'я. *НІБУЛОН*. URL: <https://old-version.nibulon.com/data/investiciina-diyalnist/promislova-bezpeka-i-ohorona-zdorovya.html>
41. ТОВ СП «НІБУЛОН» — Фінансова звітність за 2022 рік — Clarity Project. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/14291113/finances?current_year=2022
42. ТОВ СП «НІБУЛОН» — Фінансова звітність за 2023 рік — Clarity Project. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/14291113/finances?current_year=2023
43. ТОВ СП «НІБУЛОН» — Фінансова звітність за 2023 рік — Clarity Project. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/14291113/yearly-finances?current_year=2024
44. Тарасовський Ю. Гендиректор «Нібулон» оцінив втрати від війни в понад \$400 млн. Компанія працює на третину своїх потужностей. 23 червня 2023 р. Видавництво Forbes Ukraine. URL:

<https://forbes.ua/news/nibulon-otsiniv-vtrati-vid-viyni-v-ponad-400-mln-kompaniya-pratsyue-na-tretinu-svoikh-potuzhnostey-23062023-14391>

45. Зернова ініціатива. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/timeline/Zernova-iniciativa.html>

46. Центр ресурсоефективного та чистого виробництва. Діяльність вітчизняних підприємств під час війни в Україні: дослідження реального стану та потреб. 2022. 23 с. URL: https://www.recpc.org/wp-content/uploads/2022/11/National_businesses_during-war_2022.pdf

47. Банківська система: навчальний посібник / Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/Blashchuk_Petyk_13_end.pdf

48. Відкрите звернення до Групи Світового банку щодо тендера UA-2025-02-27-007338-а в межах проєкту RELINC. Нібулон. URL: <https://www.nibulon.com/vidkryte-zvernennia-do-hrupy-svitovoho-banku-shchodo-tendera-ua-2025-02-27-007338-a-v-mezhakh-proiektu-relinc/>

49. Агроновини. \$3,5 млн щорічно планує заробляти НІБУЛОН на Дунаї – AgroPortal.ua. AgroPortal.ua. URL: <https://agroportal.ua/news/novosti-kompanii/nibulon-planuye-na-dunaji-zaroblyati-shchoroku-3-5-mln>

50. Євгенія Тулаїнова. НІБУЛОН планує відновити 50% обсягів щомісячної перевалки вантажів. Latifundist.com. URL: <https://latifundist.com/novosti/67171-nibulon-planuye-vidnoviti-50-obsyagiv-shchomisyachnoyi-perevalki-vantazhiv>

51. Pham, Q. T., Ho, X. T., Nguyen, T. P. L., Pham, T. H. Q., & Bui, A. T. (2023). RETRACTED ARTICLE: Financial reporting quality in pandemic era: case analysis of Vietnamese enterprises. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 13(1), 330-352.

52. Sitinjak, C., Johanna, A., Avinash, B., & Bevoor, B. (2023). Financial Management: A System of Relations for Optimizing Enterprise Finances—a Review. *Journal Markcount Finance*, 1(3), 160-170

Ключові слова: кредитоспроможність, методики оцінки кредитоспроможності, оцінка фінансової стійкості, коефіцієнти ліквідності, PEST-аналіз, SWOT-аналіз, 072 "Фінанси, банківська справа та страхування".

Keywords: creditworthiness, creditworthiness assessment methods, financial stability assessment, liquidity ratios, PEST analysis, SWOT analysis, 072 "Finance, Banking and Insurance".